

СХВАЛЕНО
на засіданні
Вченої ради ДВНЗ УДХТУ
від 25 червня 2020 р.
протокол № 5

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор ДВНЗ УДХТУ
К.М. Сухий
наказ від 26.06 2020 року № 103

**Тимчасове положення
про академічну доброчесність в
ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»**

1. Загальні положення

1.1 Положення про академічну доброчесність у ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» (далі – Університет) розроблено на основі Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу діяльність», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Статуту Університету, Правил внутрішнього розпорядку Університету, засад формування Колективного договору та інших нормативно-правових актів чинного законодавства України та нормативних актів Університету, рекомендацій для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

1.2 Мета Положення полягає у запровадженні правил і норм академічної доброчесності в Університеті та дотриманні стандартів чесної та високопрофесійної діяльності співробітників Університету та здобувачів вищої освіти у науково-дослідницькій сфері та освітньому процесі.

1.3 Це Положення поширюється на всю академічну спільноту Університету і є обов'язковим до виконання.

2. Основні поняття, принципи та норми академічної доброчесності

2.1 Терміни та визначення.

У цьому Положенні використовуються наступні терміни та визначення.

Автор - фізична особа, творчою та інтелектуальною працею якої створено твір, робота.

Твір, робота - термін для позначення результатів творчої, наукової або навчально-методичної діяльності конкретної фізичної особи або групи осіб (співавторство) у вигляді інформації, що представлена на паперовому носії або оприлюднена в електронному вигляді (в тому числі у мережі Інтернет).

Цитата - порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого в мережі Інтернет) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

Унікальність твору, роботи - співвідношення (%) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального об'єму матеріалу.

Плагіат - оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Академічна доброчесність - це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.2 Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

– посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково- педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

2.3 Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

2.4 Види порушення академічної доброчесності у відповідності до закону «Про освіту».

Академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

Самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

Фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

Фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

Списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

Обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

Хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

Необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Допомоги чи створення перешкод - надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

Вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Використані джерела: [1-3,6]

3. Управління процесом дотримання академічної доброчесності

3.1 Група сприяння академічній доброчесності.

3.1.1 Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загально-університетському рівні здійснює перший проректор, який очолює та координує роботу групи сприяння академічній доброчесності (далі Група).

3.1.2 До складу Групи сприяння академічній доброчесності входять:

– начальник навчально-наукового центру (ННЦ) Університету - здійснює управління процесом дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти на першому та другому освітньому рівнях;

– завідувач відділом аспірантури та докторантури Університету - здійснює управління процесом дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти на третьому та четвертому освітньому рівнях;

– проректор з наукової роботи - здійснює управління процесом дотримання принципів академічної доброчесності при реалізації всіх напрямів наукової діяльності, а саме:

- діяльності наукових журналів університету;
- проведення університетських заходів наукового, науково-методичного і іншого спрямування (конференції, семінари тощо);
- проведення захистів дисертацій на здобуття наукових ступенів;
- захисту прав інтелектуальної власності;
- виконання науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевих бюджетів.

Безпосередньо функція контролю покладається на відповідні структурні підрозділи, які підпорядковані проректору з наукової роботи.

– помічник ректора з питань безпеки і запобігання та виявлення корупції;

– голова або представник органу студентського самоврядування Університету (при розгляді порушень академічної доброчесності здобувачами освіти першого та другого освітніх рівнів).

3.1.3 Мета діяльності Групи сприяння академічній доброчесності – дотримання етики академічних взаємовідносин в освітній та науковій діяльності Університету у відповідності до чинного законодавства України, нормативної бази загальнодержавного та внутрішньо-університетського рівнів, наказів та розпоряджень відповідних посадових осіб.

3.1.4 Для досягнення мети Група сприяння академічній доброчесності забезпечує вирішення наступних основних задач:

- забезпечення функціонування ефективної університетської системи забезпечення академічної доброчесності, а також системи запобігання та виявлення академічного плагіату в навчальних та наукових роботах здобувачів вищої освіти і співробітників Університету як частини університетської системи забезпечення академічної доброчесності;

- моніторинг щодо випадків порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти і співробітниками Університету;

- надання консультаційних послуг із формування культури академічної доброчесності в структурних підрозділах Університету навчального і наукового спрямування.

3.1.5 Бібліотека Університету здійснює загальну інформаційно-технологічну підтримку щодо популяризації принципів академічної доброчесності, основ інформаційної грамотності та роботи з базами даних (репозитарій кваліфікаційних робіт здобувачів освіти).

3.2 Комісія з академічної доброчесності.

3.2.1 Група сприяння академічній доброчесності ініціює створення відповідних комісії з академічної доброчесності за підрозділами (факультетами) Університету (далі - Комісія). До компетенції Комісії належить розгляд випадків порушення академічної доброчесності здобувачами освіти або співробітниками Університету.

3.2.2 Склад комісій з академічної доброчесності затверджується наказом ректора Університету строком на 3 роки.

3.2.3 Комісія з академічної доброчесності створюється під головуванням декана факультету. До складу комісії входять:

- представники професорсько-викладацького складу кафедр факультету у кількості не менше одного представника кафедри;

- голова представницького органу профспілкової організації факультету;

- голова або представник органу студентського самоврядування факультету (при розгляді порушень академічної доброчесності здобувачами освіти першого та другого освітніх рівнів);

- представник Групи сприяння академічній доброчесності Університету.

3.2.4 До складу комісій не можуть входити особи, які притягувались до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності. У разі встановлення факту порушення академічної доброчесності членом комісії він виводиться з її складу наказом ректора.

3.2.5 Голова Комісії на підставі доповідної записки особи, що виявила порушення академічної доброчесності, не пізніше трьох днів з моменту отримання інформації створює експертну групу для розгляду справи, яка складається з:

- трьох представників професорсько-викладацького складу кафедр факультету (при розгляді порушень академічної доброчесності співробітниками Університету).

- двох представників професорсько-викладацького складу кафедр факультету та голови або представника студентського самоврядування факультету (при розгляді порушень академічної доброчесності здобувачами освіти першого та другого освітніх рівнів).

3.2.6 До складу експертної групи можуть входити гаранті освітніх програм, при розгляді питань, які лежать в зоні їх відповідальності.

3.2.7 Не припускається участь у експертній групі осіб, в яких існує конфлікт (потенційний конфлікт) інтересів з особою, справа якої розглядається.

3.2.8 Експертна група розглядає матеріали щодо підозри у порушенні академічної доброчесності протягом п'яти робочих днів з моменту формування групи та надає письмовий висновок голові Комісії.

3.2.9 Комісія розглядає висновок експертної групи та затверджує його шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів. Засідання

комісії вважається правомірним у разі, якщо участь у їх роботі приймає не менше двох третин членів.

3.2.10 У випадку, коли Комісія не затверджує висновок експертної групи кожний член комісії, який проголосував «проти» зобов'язаний надати обґрунтоване письмове пояснення своєї відмови до кінця дня засідання комісії.

Використані джерела: [2-5,6]

4. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

4.1 За порушення норм цього Положення учасники освітнього процесу притягуються до відповідальності відповідно до вимог чинного законодавства України.

4.2 Якщо за результатами роботи Комісії порушення академічної доброчесності здобувачем освіти підтверджено, декан відповідного факультету - член Комісії, ставить на голосування Комісії питання щодо обрання академічної відповідальності здобувача освіти відповідно до закону «Про освіту», а саме:

- 1) повторне проходження оцінювання (курсовий проект/робота, контрольна робота, іспит, залік тощо);
- 2) повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- 3) позбавлення академічної стипендії;
- 4) позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати навчання;
- 5) відрахування з Університету.

У разі, якщо голова Комісії з академічної доброчесності не уповноважений приймати рішення про призначення окремих видів академічної відповідальності (пункти 3-5 переліку академічної відповідальності для здобувачів освіти), він подає на ім'я ректора клопотання

де вказується обґрунтована інформація по суті порушення та пропозиція щодо виду академічної відповідальності для порушника. Остаточне рішення приймає ректор Університету в рамках чинного законодавства.

4.3 Якщо за результатами роботи Комісії порушення академічної доброчесності співробітником Університету підтверджено, голова Комісії, ставить на голосування питання щодо рекомендації про обрання виду академічної відповідальності та подає на ім'я ректора клопотання де вказується обґрунтована інформація по суті порушення та пропозиція щодо виду академічної відповідальності для порушника. Остаточне рішення приймає ректор Університету в рамках чинного законодавства.

Відповідно до закону «Про освіту» за порушення академічної доброчесності співробітники Університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- 1) відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;
- 2) позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;
- 3) відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- 4) позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади;
- 5) звільнення.

4.4 За кожне порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти і співробітники Університету можуть бути притягнуті як до одного, так і до кількох видів академічної відповідальності залежно від рішення Комісій з академічної доброчесності.

4.5 Застосування конкретного виду академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності здійснюється з урахуванням:

- визнання порушником провини у порушенні академічної доброчесності, усвідомлення ним неприпустимості подальших порушень;

- факту співпраці з комісією або відмови від співпраці під час розгляду справи про порушення;
- факту першого порушення або систематичності вчинення порушень, їх сукупності;
- ступеню впливу порушення на репутацію університету, факультету, кафедри, наукової школи тощо;
- ступеню впливу порушення на якість та подальші результати навчання (для здобувачів вищої освіти) та здійснення освітньої і наукової діяльності (для педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників);
- інших обставин вчинення порушення.

4.6 Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, повинна бути про це попереджена та має право:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

4.7 У разі незгоди з рішенням відповідної Комісії щодо притягнення до академічної відповідальності, особа що звинувачена у порушенні має право на апеляцію. Апеляція подається особисто порушником на ім'я ректора Університету не пізніше наступного дня після оголошення рішення Комісії. У разі надходження апеляції, розгляд апеляції здійснюється апеляційною комісією, створеною за наказом ректора Університету. Апеляція

розглядається зазвичай протягом десяти робочих днів, якщо інший термін не зазначено в наказі. Висновки апеляційної комісії оформлюються відповідним протоколом та подаються на розгляд ректору (або уповноваженій ним особі), який приймає остаточне рішення щодо результатів розгляду порушення.

Використані джерела: [1-3,5]

5. Порядок перевірки дотримання академічної доброчесності у навчальних, кваліфікаційних, наукових та науково-методичних роботах

5.1 Виявлення фактів порушення академічної доброчесності здобувачами освіти під час освітньої або наукової діяльності здійснюється викладачами в межах дисциплін, які вони викладають, та керівниками кваліфікаційних робіт.

5.1.1 При виявленні підозри щодо порушення академічної доброчесності здобувачем освіти, викладач або керівник кваліфікаційної роботи службовою запискою сповіщає про це голову Комісії з академічної доброчесності відповідного факультету і тим самим ініціює розгляд питання.

5.2 Факти порушення академічної доброчесності співробітниками університету виявляються посадовими особами закладу вищої освіти, зокрема керівництвом структурних підрозділів, спеціалізованих вчених рад, оргкомітетів конференцій, редакцій наукових журналів тощо.

5.2.1 При виявленні підозри щодо порушення академічної доброчесності співробітником Університету, посадова особа, яка виявила порушення, службовою запискою інформує про це голову Комісії з академічної доброчесності відповідного підрозділу або голову Групи сприяння академічній доброчесності Університету і тим самим ініціює розгляд питання.

5.3 Здобувач освіти також може подати клопотання голові Комісії або Групи з академічної доброчесності Університету про розгляд питання

академічної доброчесності, якщо він став свідком її порушення з боку іншого здобувача освіти або співробітника Університету.

5.4 Перевірці на наявність ознак порушення академічної доброчесності підлягають:

- навчальні та кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти;
- науково-методичні роботи, монографії, а також електронні твори;
- наукові роботи;
- заключні звіти за результатами виконання НДР, що фінансуються за

рахунок державного та/або місцевого бюджетів.

5.5 Перевірка робіт на наявність ознак академічного плагіату обов'язково передує всім іншим процедурам розгляду.

5.6 Доцільність більш детального аналізу роботи визначає особа, відповідальна за перевірку. За необхідності для детального аналізу робіт можуть залучатись експерти.

5.7 Якщо детальна перевірка виявила наявність незначних помилок, що присутні в оглядовій частині роботи та не стосуються безпосереднє авторських досліджень - така робота повертається автору на доопрацювання з можливістю надання на повторну перевірку.

5.8 Якщо за результатами детальної перевірки встановлено факт наявності навмисних текстових та ілюстративних спотворень, спроб укриття запозичень, наявності у роботах ідей та наукових результатів, які отримані іншими авторами та інші порушення академічної доброчесності - робота вважається такою, що не пройшла внутрішнє рецензування та не допускається до захисту, розгляду, не рекомендується до друку. Автор (автори) роботи притягаються до академічної відповідальності залежно від рішення та результатів роботи Комісії з академічної доброчесності.

5.9 У разі виявлення зазначених вище фактів при перевірці заключних звітів за результатами виконання науково-дослідних робіт за рахунок державного та/або місцевого бюджетів, вони підлягають обов'язковому доопрацюванню без виділення додаткового фінансування.

Використані джерела: [2,4,6]

6. Заходи для попередження порушення академічної доброчесності

6.1 Попередження порушень академічної доброчесності в академічному середовищі Університету здійснюються за допомогою проведення комплексу наступних профілактичних заходів:

– інформуванні співробітників Університету та здобувачів освіти про необхідність дотримання вимог чинного законодавства в галузі освітньої та наукової діяльності, принципів академічної доброчесності, виконання цього Положення, а також загальноприйнятих норм і правил академічної етики;

– підписанні співробітниками Університету та здобувачами освіти Декларації про дотримання принципів академічної доброчесності (див. додаток Б);

– організації заходів з популяризації основ академічної культури;

– розгляді основ академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин під час засідань кафедр;

– формуванні завдань для навчальних та кваліфікаційних робіт з використанням педагогічних інновацій, що сприяють розвитку творчого підходу здобувачів освіти до їх виконання;

– розповсюдженні методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань у письмових роботах;

– розміщенні інформаційних та методичних матеріалів щодо дотримання принципів академічної доброчесності на офіційному сайті Університету;

– розміщенні в репозитарії Університету кваліфікаційних робіт здобувачів освіти (в обов'язковому порядку після їх захисту) для забезпечення прозорості, чесності, відповідальності та інших принципів академічної доброчесності.

6.2 Підписання Декларацій про дотримання академічної доброчесності є обов'язковим атрибутом усвідомлення здобувачами вищої освіти та співробітниками Університету морально-етичних норм та принципів академічної культури та академічної доброчесності.

6.3 Відмова від підписання Декларації не звільняє учасника освітньо-наукового процесу від академічної відповідальності і застосування заходів дисциплінарного характеру за порушення академічної доброчесності відповідно до нормативної бази Університету та чинного законодавства України.

Використані джерела: [2]

7. Прикінцеві положення

7.1 Положення затверджується рішенням Вченої ради та вводиться в дію наказом ректора Університету.

7.2 Зміни та доповнення до Положення вносяться за рішенням Вченої ради та вводяться в дію наказом ректора Університету. У такому ж порядку Положення скасовується.

7.3 Положення публікується на офіційному сайті Університету.

7.4 Відповідальність за виконання вимог Положення несуть посадові особи університету відповідно до їх функціональних обов'язків.

Перший проректор

О.В. Зайчук

Голова секції НМР

І.Л. Левчук

Начальник ННЦ

Р.В. Смотраєв

Список використаних джерел

1. Верховна Рада України. ЗАКОН УКРАЇНИ "Про освіту" (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39. 2018. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата зв. - 12.06.2020р).
2. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Режим доступу: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/Рекомендації-ЗВО-система-забезпечення-академічної-доброчесності.pdf> (дата звернення - 10.06.2020 р.).
3. Лист МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650 «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text> (дата звернення - 15.06.2020 р.).
4. Положення про академічну доброчесність у Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ. Режим доступу: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/akdo/gsad/p.pdf> (дата звернення - 15.06.2020 р.).
5. Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті «Дніпровська політехніка». Режим доступу: http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf (дата звернення - 11.06.2020 р.).
6. Положення про академічну доброчесність Одеського національного політехнічного університету. Режим доступу: https://opu.ua/sites/default/files/publicFiles/node_docs/polojennyyaa.pdf (дата звернення - 11.06.2020 р.).

ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Я, _____,
ПІБ (повністю)

як член академічної спільноти ДВНЗ «Українській державний хіміко-технологічний університет» підписуючи цей документ **ЗАЯВЛЯЮ**, що буду здійснювати власну освітню, наукову, творчу діяльність дотримуючись академічної доброчесності та морально-етичних і правових норм поведінки, визначених законодавством України, етичними вимогами до професійної, освітньої та наукової діяльності.

Я ознайомлений(на) з Положенням про академічну доброчесність у ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет» та **УСВІДОМЛЮЮ**, що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму академічну відповідальність згідно з Положенням та чинним законодавством України.

Факультет / Інший підрозділ: _____

Посада / Курс, група: _____

Кафедра / Спеціальність (ОКР) _____

Дата _____

Підпис _____